

Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі, яка має великий досвід в організації служби бібліотек в Азербайджані, а також в сфері застосування цифрових технологій, комп'ютера, інтернету.

Ключові слова: організація роботи з електронними ресурсами в дитячих бібліотеках, використання нових ефективних методів і нетрадиційних способів в процесі служби в дитячих бібліотеках, інформація про діяльність Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі.

Халафова С. А., доцент кафедри бібліотечних ресурсів і інформаційно-пошукових систем інформаційно-бібліотечного факультета, Бакинський державний університет (Азербайджан, Баку), q.abbasova@mail.ru

Организация работы с электронными информационными ресурсами в детских библиотеках в современной обстановке

Характеризовано формування електронних інформаційних ресурсів фонду дитячих бібліотек в період розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, посредством этого фонда использование нетрадиционных способов в процессе службы, новых эффективных методов. Также дается информация о деятельности Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі, которая имеет большой опыт в организации службы библиотек в Азербайджане, а также в сфере применения цифровых технологий, компьютера, интернета.

Ключевые слова: организация работы с электронными ресурсами в детских библиотеках, использование новых эффективных методов и нетрадиционных способов в процессе службы в детских библиотеках, информация о деятельности Республіканської дитячої бібліотеки імені Ф. Кочарлі.

УДК [94(438):271.222–774]«1945/2015»

Хомич М. О.,
аспірантка, Львівський національний
університет ім. Івана Франка (Україна, Львів),
khomych437@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПРАВОСЛАВНИХ ПАРАФІЙ У ПОЛЬЩІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ: РЕГІОНАЛЬНИЙ ЧИННИК

Досліджено процес формування православної спархально-парафіальної мережі на території Польщі у 1945–2015 рр. Автором проаналізовано основні елементи впливу етнічного чинника на розвиток та організацію нових адміністративних одиниць Церкви. Вивчено особливості трансформації польського суспільства після закінчення Другої світової війни та її вплив на вигляд конфесійної карти держави. Використання неопублікованих архівних матеріалів та застосування спеціально-історичних методів дозволило висвітлити динамічний процес реформації організаційної структури Польської Автокефальної Православної Церкви у другій половині ХХ ст. – на початку ХХІ ст.

Ключові слова: християнство, православ'я, Польська Автокефальна Православна Церква, спархія, парафія.

Польська Автокефальна Православна Церква (ПАПЦ) є повноцінною складовою суспільно-політичного життя держави. Її правовий статус офіційно закріплений у діючій Конституції, а чисельність вірних займає друге місце після римо-католицької [18, s. 49]. Польське православ'я митрополит Сава охарактеризував як багатонаціональну і полікультурну спільноту з відмінним історичним досвідом у різних регіонах країни [12, s. 3]. Проте кожна громада уповноважена обирати мову і календар богослужіння, архітектурний стиль храму.

Зважаючи на розміщення парафій, можна прослідкувати елементи впливу етнічного чинника на їх розвиток й організацію, а також проаналізувати процес формування польського суспільства після війни. Саме тому актуальність теми полягає у вивченні важливих суспільних процесів, зумовлених низкою історичних обставин, а також в дослідженні конфесійної карти Польщі у 1945–2015 рр.

Даної проблеми частково торкалися у своїх працях Р. Дрозд, Б. Гальчак [9], С. Дудра [11], Г. Купріянович [6],

котрі розглянули особливості конфесійної приналежності депортованих чи переселених громадян. А. Садовський [17] дослідив релігійну свідомість білорусів, мешканців новонабутих територій. С. Мельник [15] охарактеризував територіальні аспекти адміністративної мережі ПАПЦ на початку 2000-х років. К. Урбан [19] та А. Міронович [14] проаналізували процес історичного розвитку Православної церкви в Польщі. Проте лише, об'єднавши результати окремих досліджень, можна прослідкувати найважливіші регіональні аспекти поширення польського православ'я.

З огляду на це метою статті є дослідження особливостей формування православних парафій у Польщі після закінчення Другої світової війни і до 2015 р.

Наукова новизна полягає у вивченні православної конфесійної карти Польщі в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.

Джерельна база представлена неопублікованими матеріалами з Архіву Актів Нових (Варшава) та Державного архіву Рівненської області (Рівне). Зокрема, використано документи «Відділу не римо-католицьких віросповідань» [3–5], «Відділу публічної адміністрації» [2] та «Рівненського церковного управління» [1]. Серед них – плани, схеми, мапи та фотографії сакральних об'єктів, на основі яких створювались майбутні парафії.

Унаслідок Другої світової війни змінилися державні кордони Польщі, що вплинуло на демографічний стан. У свою чергу територіальні зміни активізували проблему національних меншин. Політичне гасло монолітності нації для осіб, що стали частиною польського суспільства не з власної волі, означало або перетворення на маргіналізовані верстви, або участь в процесі асиміляції [13, s. 17]. Для українців та німців 1945–1947 рр. стали періодом депортацій та переслідувань [13, s. 18]. Особливо трагічною виявилась доля українців, котрі опинилися у західній частині Польщі. Вони були позбавлені не лише матеріального благополуччя, але й можливостей культурного розвитку. Етнічними «українець» і «український» зборонялися, а для їх ідентифікації використовували словосполучення «переселенець з акції В.» [9, s. 181].

Війна вплинула також на діяльність ПАПЦ. З 1940 р. Церква, юрисдикція якої поширювалась на території, окуповані німцями, отримала нову офіційну назву «Автокефальна православна церква в Генерал-губернаторстві». Крім того, в результаті поділу Польщі між Німеччиною та СРСР, втратила Волинську, Віленську, Поліську єпархії та більшу частину Гродненської [7, s. 193]. Ці церковно-адміністративні одиниці увійшли до складу Московської патріархії. Вони неодноразово ставали предметом суперечок між митрополитом Діонісієм та Московським патріархом, через те, що Діонісій вважав своїм правом керувати даними єпархіями ще під час війни [1, арк. 15–17].

Згідно із політичними змінами вимагала реконструкції й церковна діяльність. Митрополита Діонісія, котрий повернувся з еміграції, новий уряд визнав і дозволив очолити Церкву. Він відразу розпочав, так звану, політизацію і патріотизацію релігійного життя [7, s. 191].

До того часу ще діяли єпархії, створені під час війни: Варшавсько-Радомська, Холмсько-Підляшська і Краківсько-Лемківська. Варто також згадати і про Білостоцьку парафію, яка у воєнні лихоліття належала

до Гродненської єпархії, а пізніше перетворилась на самостійну єпархіальну одиницю [6, с. 11].

Варшавсько–Радомська єпархія на 1946 р. налічувала 22 парафії, 12 вікаріатів та 4 благочиння. Холмсько–Підляшське єпископство складалось з 33 парафій, 6 вікаріатів й 2 благочинь. До складу Краківсько–Лемківської єпархії, входило 9 парафій. Найбільше православних парафій, на той час було на Білостоцьких землях – 69, їх обслуговувало 4 вікаріати та 2 благочиння [4, арк. 77].

За сприяння Православної Адміністрації в 1946 р. утворилась нова самостійна єпархія – Білостоцько–Бельська, яку очолив єпископ Тимофій [19, с. 152].

Новий поділ єпархій затвердив Собор Єпископів 15 липня 1946 р. Проте їх розбудову ускладнював той факт, що в 1946–1947 рр. різко зменшилась чисельність православних на території Польщі. Масова еміграція, примусові виселення українців, білорусів, росіян за межі країни (зокрема на територію СРСР) різко знизили кількість парафіян [11, с. 23]. За межами країни опинилось близько 4 мільйонів православних вірян. Наприкінці 1946 р. Варшавська митрополія налічувала лише три єпархії, 30 парафій, 15 благочинь та 300 тис. вірних [14, с. 231].

За таких умов, митрополит Діонісій 13 лютого 1948 р. надіслав польському уряду доповідну записку, якою офіційно запропонував новий адміністративно–церковний устрій. Згідно проекту очільника Церкви, Варшавська митрополія повинна була поділитись на три єпархії: Варшавську, Білостоцьку та Лодзьку. Варшавська єпархія мала б включати сім воєводств (Варшавське, Люблінське, Жешовське, Поморське, Познанське, Гданське, Щецінське) та повіт Білостоцького воєводства – Бельськ Підляський. До Білостоцької єпархії належали б Білостоцьке та Ольштинське воєводства. Лодзька єпархія включала б Лодзьке, Келецьке, Краківське, Слаське і Вроцлавське воєводства [19, с. 152–153]. Проте уряд цю пропозицію відхилив, а невдовзі митрополита арештували [2, арк. 10].

Важливу подією у житті ПАПЦ стало надання Московським патріархом у 1948 р. другої автокефалії. Митрополит Діонісій, як творець попередньої, був відлучений від церковного управління [2, арк. 63–64]. Його функції перебрали Тимофій, архієпископ Білостоцький і Бельський, Георгій, єпископ Лодзький і Михаїл, єпископ Вроцлавський [2, арк. 11–12]. Вони мали організувати церковне життя та врегулювати адміністративні справи [14, с. 248].

В грудні 1948 р. Собор єпископів представив ще один проект реорганізації єпархіальної структури. Його необхідність стала очевидною після здобуття нової автокефалії [14, с. 249]. Ця пропозиція мала тимчасовий характер, але влада схвалила її і допустила до реалізації [2, арк. 99]. Вона залишилась не здійсненою, бо її затвердження вирішили відкласти до обрання нового митрополита [14, с. 250].

За новим проектом межі єпархій знову змінювались. До Варшавсько–Бельської відходили Варшавське і Люблінське воєводства та повіт Бельськ Підляський у Білостоцькому воєводстві. Лодзько–Познанська єпархія включала Краківське, Познанське, Вроцлавське, Щецінське й Лодзьке воєводства. Білостоцько–Гданська об'єднувала Гданське, Ольштинське воєводства та решту повітів Білостоцького [2, арк. 97].

За основу такого поділу взяли загальну ситуацію, яка склалась на грудень 1948 р. За старим єпархіальним поділом Варшавська єпархія налічувала 34 парафії, 8 благочинь та 32 священнослужителі, а Білостоцько–Бельська – 72 парафії, 3 благочиння та 70 священнослужителів. Натомість, Лодзько–Вроцлавська єпархія мала 16 парафій, 4 благочиння та 14 священнослужителів [14, с. 251].

Інший проект єпархіального поділу, який також відповідав канонічним засадам автокефалії, у 1950 р. запропонував єпископ Михаїл. За його планом мало бути чотири єпархії – Варшавська, Білостоцька, Лодзька і Гданська [19, с. 153]. При цьому, він акцентував увагу на значному збільшенні території Лодзької єпархії. Вона мала включати Лодзьке, Краківське, Познанське, Вроцлавське, Опольське, Сласько–Добровське, Жешовське, Зеленогорське і Келецьке воєводства [19, с. 153]. Цей проект розглянув Собор єпископів 31 січня 1951 р., але його не затвердив. Перевагу віддали документу, який розробив митрополит Макарій. За його задумом митрополія поділялася на Варшавсько–Бельську, Білостоцько–Сокольську, Лодзько–Вроцлавську й Гдансько–Щецінську єпархії. Однак проект митрополита так і не був реалізований. Собор єпископів, 7 вересня 1951 р. ухвалив власну концепцію [19, с. 154]. Вона й стала основою для сучасного єпархіального поділу ПАПЦ, зазначаючи незначних змін протягом подальшого свого існування. Таким чином, Варшавську митрополію поділили на чотири єпархії:

1. Варшавсько–Бельська включала воєводства: Варшавське – 8 парафій, Люблінське – 9 парафій і один чоловічий монастир в Яблочині. Повіт воєводства Бельського – Бельськ Підляський, за винятком трьох парафій: Пухли, Риболи, Тростяниця – 42 парафії і один жіночий монастир в Грабарці. Разом – 59 парафій та два монастирі.

2. Білостоцько–Гданська включала воєводства: Білостоцьке: повіт Білостоцький – 17 парафій, повіт Бельськ Підляський – 3 парафії, повіт Сокольський – 8 парафій та повіт Елк – 1 парафія. Гданське – 3 парафії і Ольштинське – 10 парафій. Разом – 42 парафії.

3. Лодзько–Познанська включала воєводства: Бидгоське – 4 парафії, Кельське – 2 парафії, Катовицьке – 2 парафії, Краківське – 1 парафія, Опольське, Познанське – 3 парафії, Лодзьке – 3 парафії, Жешовське. Разом – 15 парафій.

4. Вроцлавсько–Щецінська включала воєводства: Кошалінське – 3 парафії, Щецінське – 2 парафії, Вроцлавське – 8 парафій, Зеленогорське – 3 парафії. Разом – 16 парафій [19, с. 154].

Певні корективи вніс Собор єпископів у 1958 р. Вони були пов'язані з адміністративно–територіальними змінами у Польській державі та відновленням церковної діяльності в її південно–західній частині [19, с. 157]. 30 квітня 1958 р. Собор єпископів розпорядився приєднати до Варшавсько–Бельської єпархії парафії Пухли, Риболи й Тшестянка з Білостоцько–Гданської єпархії та терени Жешовського воєводства з Лодзько–Познанської єпархії [14, с. 253].

Варто зазначити також про наміри Церкви створити п'яту єпархію [19, с. 156]. Автором ідеї був єпископ Василій. Він писав у своєму листі–зверненні про те, що на противагу Римо–католицької та Греко–католицької церков, Православна церква повинна активно діяти, особливо

в тій ситуації, що склалась. Найважливішою справою в цей період, на думку єпископа, було створення нової єпархії – Перемишльсько–Сяноцької або Краківсько–Перемишльської, відкриття православної кафедри на чолі з єпископом місцевого походження. Це мало б підняти моральний дух українців, що сповідували православ'я та зменшити вплив греко–католицизму на даній території [19, s. 157]. Проте польська влада не наважилась на реалізацію даного проекту. Припускають, що урядовці налякалися можливих міжконфесійних конфліктів між римо–католиками, греко–католиками і православними [19, s. 156].

На межі 1970–х – 1980–х років, напередодні важливих соціально–політичних змін у Польщі, єпархіяльно–парафіяльна структура ПАПЦ складалась з Варшавсько–Бельської єпархії – 9 благочинь, Білостоцько–Гданської – 5 благочинь, Вроцлавсько–Щецінської – 4 благочиння і Лодзько–Познанської – 3 благочиння. В розпорядженні православної церкви знаходилося два монастирі – чоловічий монастир св. Онуфрія в Яблочині (11 ченців, 8 послушників) та жіночий монастир святих Марти і Марії на св. Горі Грабарці (15 черниць, 3 послушниці) [14, s. 287].

У 1983 р. було створено Перемишльсько–Новосончівську єпархію, яку очолив архієпископ Адам (Дубець) [3, s. 204]. Територіально вона охоплювала Підкарпатське та східну частину Малопольського воєводства, а її центром став Сянок. Оскільки вірні були українцями, богослужіння відбувались на церковнослов'янській мові з українською вимовою. Єпархія налічувала 17 парафій і 3 благочиння [10, s. 23].

1 березня 1989 р., після багаторічних зусиль було відновлено Люблінсько–Холмську єпархію, до якої приєднали 2 благочиння з Варшавсько–Бельської єпархії – Люблінське та Білопідляське. 2 червня 1989 р. додатково створили ще Холмське благочиння. Рішенням Собору єпископів від 25 березня 1989 р. нову єпархію очолив єпископ Авель. З її утворенням відновилося православне життя на Холмщині та Підляшші [5, арк. 47].

Люблінсько–Холмська єпархія охоплювала Бельсько–Підляське, Холмське, Люблінське, Сідлецьке, Замойське воєводства. На 1989 р. до єпархії належало 16 парафій та 2 благочиння, також монастир св. Онуфрія в Яблочині, що під юрисдикцією митрополита Варшавського і всієї Польщі [5, арк. 139].

13 грудня 1989 р. офіційно відновлено діяльність ще одного чоловічого монастиря Благовіщення Пресвятої Богородиці в Супраслі. Настоятелем призначили ігумена Мирона (Ходаковського) [4, арк. 114].

Таким чином, на кінець 1980–х років адміністративно–церковний устрій склався з шести єпархій:

1. Варшавсько–Бельська (єпископ Василій) 58 парафій, 5 благочинь;
2. Білостоцько–Гданська (єпископ Сава) 55 парафій, 5 благочинь;
3. Лодзько–Познанська (єпископ Шимон) 12 парафій, 3 благочиння;
4. Вроцлавсько–Щецінська (єпископ Єремія) 39 парафій, 4 благочиння;
5. Перемишльсько–Новосончівська (єпископ Адам) 17 парафій, 3 благочиння;
6. Люблінсько–Холмська (єпископ Авель) 23 парафії, 3 благочиння [8, s. 71].

Зміни в соціально–політичному житті Польської держави, що припали на кінець 1980–х років, внесли суттєві корективи і в устрій ПАПЦ. Вища ієрархія розуміла, що Церква не може триматись осторонь таких суттєвих політичних подій, які зачіпали абсолютно всі сфери життєдіяльності її вірних. Реорганізація єпархіяльного устрою тоді означала визначення меж не лише церковного впливу, але й встановлення рамок в таких важливих та болючих для православного населення аспектах, як національна приналежність й вільне віросповідання на теренах, фактично, чужої римо–католицької держави.

Наприкінці 1990–х – на початку 2000–х років ПАПЦ налічувала 216 парафій, включаючи 26, котрі були фінансово незалежні, вели власні метричні книги, але обслуговувались духівником із сусідньої місцевості [15, s. 579]. Їх називали філіями цих парафій. Разом вони об'єднувались у 26 благочинь та 6 єпархій [11, s. 296–297].

У 2010 р. парафіяльна мережа розширилась до 223 парафій та 45 філій [15, s. 579]. Через п'ять років налічувалось вже 240 парафій, 30 філій, 29 благочинь (в тому числі 11 парафій, 1 філія та 2 благочиння належали до єпархії Польського війська) [16].

Православна церква в Польщі представлена не рівномірно. На окремих теренах, де є значна концентрація української та білоруської діаспори, побудовано більшу кількість храмів. Вони розміщені не далеко один від одного, чисельність парафіян дозволяє обслуговувати святині та утримувати свого священика. Проте існують парафії, де навіть з підрахунком чіткої кількості вірян є проблеми. По–перше, статистика, зафіксована у метричних книгах, є приблизною, тому безпомилково визначити найчисельнішу єпархію важко. По–друге, прикордонні Люблінсько–Холмська та Перемишльсько–Новосончівська єпархії, де серед мешканців переважають українці, підлягають приблизній класифікації через те, що там зустрічаються мішані сім'ї, в яких, найчастіше, хтось один час від часу відвідує храм [15, s. 592]. На цих територіях релігійна (конфесійна) приналежність сприяла ідентифікації особистості та вступала консервувачим чинником для збереження національних традицій. Проте історичні обставини вносили свої корективи і спонукали людей робити, хоч тимчасовий вибір на користь римо–католицизму [17, s. 152].

Підсумовуючи, варто зазначити, що на процес формування єпархіяльно–парафіяльної мережі ПАПЦ після Другої світової війни вплинули регіональний чинник. Зважаючи на поліетнічність вірян та їх нерівномірне розміщення на території Польщі після низки історичних подій, ієрархам знадобилось п'ять років для опрацювання проекту організаційної структури. У 1945–2015 рр. періодично вносили корективи, збільшували кількість парафій та зменшували число філій. Межі єпархій після 1989 р. залишилися сталими.

Процес відновлення та створення нових адміністративних одиниць Церкви є динамічним. Тому предмет вивчення з часом буде видозмінюватись, а разом з ним і дослідницькі завдання. Крім того, низка аспектів даної проблеми все ще залишається поза увагою науковців. Перспективними автор вважає підходи до аналізу даного питання з погляду мікроісторії, що дозволить прослідкувати трансформацію окремої парафії чи історію певної православної родини. Адже ПАПЦ була не лише релігійною інституцією, але й етнічним ідентифікатором

і виконувала роль консервуючого чинника для представників національних меншин в період активної культурної асиміляції.

Список використаних джерел

1. Державний архів Рівненської області. – Ф.204. – Оп.11. – Спр.33. – 116 арк.
2. Archiwum Akt Nowych w Warszawie (AAN). Ministerstwo Administracji Publicznej, sygn. 1043. – 157 s.
3. AAN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/31. – 204 s.
4. ANN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/205. – 126 s.
5. ANN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/223. – 159 s.
6. Купріянович Г. Православна церква на Холмщині, Південному Підляшші та Лемківщині в 40–ві роки та акція «Вісла» // Церковний вестник. – 2002. – №3. – С.11–18.
7. Свитич А. Православна церковь в Польше и её автокефалия. – Буэнос-Айрес, 1959. – 213 с.
8. Adamczuk L., Mironowicz A. Kościół Prawosławny w Polsce dawniej i dziś. – Warszawa, 1993. – 179 s.
9. Drozd R., Halczak B. Dzieje ukraińców w Polsce w latach 1921–1989. – Warszawa, 2010. – 237 s.
10. Dubec R., Felenczak J. Szematyzm. Katalog świętyń i duchowieństwa prawosławnej diecezji Przemysko–Nowosądeckiej. – Gorlice, 1999. – 112 s.
11. Dudra S. Kościół Prawosławny na ziemiach zachodnich i północnych Polski po II wojnie światowej. – Zielona góra, 2004. – 350 s.
12. Lewczak M. 55 rocznica akcji «Wisła» // Cerkiewny wiestnik. – 2002. – №3. – S.3–4.
13. Łodziński S. Polityka wobec mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce w latach 1945–2008 / Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce po drugiej wojnie światowej / pod red. Stefana Dudry i Bernadetty Nitschke. – Kraków, 2010. – S.13–34.
14. Mironowicz A. Kościół prawosławny na ziemiach polskich w XIX–XX wieki. – Białystok, 2005. – 457 s.
15. Mielnik S. Struktura terytorialna Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w latach 1999–2010 // Przegląd geograficzny. – 2002. – T.84. – S.577–596.
16. Oficjalna strona Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego // <http://www.orthodox.pl>.
17. Sadowski A. Świadomość religijna wyznawców Kościoła Prawosławnego na Białostocczyźnie // Elpis. – 1999. – Z.1. – S.147–169.
18. Wyznania religijne stowarzyszenia narodowościowe w Polsce 2006–2008. – Warszawa, 2008. – 348 s.
19. Urban K. Kościół prawosławny w Polsce 1945–1970. – Kraków: Nomos, 1996. – 370 s.

References

1. Derzhavnyi arkhiv Rivnenskoï oblasti. – F.204. – Op.11. – Spr.33. – 116 ark.
2. Archiwum Akt Nowych w Warszawie (AAN). Ministerstwo Administracji Publicznej, sygn. 1043. – 157 s.
3. AAN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/31. – 204 s.
4. ANN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/205. – 126 s.
5. ANN. Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 132/223. – 159 s.
6. Kupriianovych H. Pravoslavna tserkva na Kholmshchyni, Pivdennomu Pidliashshi ta Lemkivshchyni v 40–vi roky ta aksiia «Wisla» // Tserkovnyy vestnik. – 2002. – №3. – S.11–18.
7. Svitich A. Pravoslavnaya tserkov v Polshe i yeyo avtokefaliya. – Bujenos–Ajres, 1959. – 213 s.
8. Adamczuk L., Mironowicz A. Kościół Prawosławny w Polsce dawniej i dziś. – Warszawa, 1993. – 179 s.
9. Drozd R., Halczak B. Dzieje ukraińców w Polsce w latach 1921–1989. – Warszawa, 2010. – 237 s.
10. Dubec R., Felenczak J. Szematyzm. Katalog świętyń i duchowieństwa prawosławnej diecezji Przemysko–Nowosądeckiej. – Gorlice, 1999. – 112 s.
11. Dudra S. Kościół Prawosławny na ziemiach zachodnich i północnych Polski po II wojnie światowej. – Zielona góra, 2004. – 350 s.
12. Lewczak M. 55 rocznica akcji «Wisła» // Cerkiewny wiestnik. – 2002. – №3. – S.3–4.
13. Łodziński S. Polityka wobec mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce w latach 1945–2008 / Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce po drugiej wojnie światowej / pod red. Stefana Dudry i Bernadetty Nitschke. – Kraków, 2010. – S.13–34.
14. Mironowicz A. Kościół prawosławny na ziemiach polskich w XIX–XX wieki. – Białystok, 2005. – 457 s.

15. Mielnik S. Struktura terytorialna Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w latach 1999–2010 // Przegląd geograficzny. – 2002. – T.84. – S.577–596.

16. Oficjalna strona Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego // <http://www.orthodox.pl>.

17. Sadowski A. Świadomość religijna wyznawców Kościoła Prawosławnego na Białostocczyźnie // Elpis. – 1999. – Z.1. – S.147–169.

18. Wyznania religijne stowarzyszenia narodowościowe w Polsce 2006–2008. – Warszawa, 2008. – 348 s.

19. Urban K. Kościół prawosławny w Polsce 1945–1970. – Kraków: Nomos, 1996. – 370 s.

Khomych M. O., postgraduate, Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine, Lviv), khomych437@gmail.com

Formation of the Orthodox parishes in Poland after the Second World War: the regional factor

The article investigates the process of formation of the Orthodox diocesan and parish network in Poland in 1945–2015. The author has analyzed the main elements of the impact of ethnicity on the development and organization of new administrative units of the Church. The peculiarity of the transformation of the Polish society after the Second World War and its influence to the confessional state map has been studied. Using unpublished archive material and employing special historical methods has permitted to show the dynamic process of reformation of the organizational structure of the Polish Autocephalous Orthodox Church from the second half of the XXth century to the beginning of the XXIst century.

Keywords: Christianity, orthodoxy, the Polish Autocephalous Orthodox Church, diocese, parish.

Хомич М. А., аспирантка, Львовский национальный университет им. Ивана Франко (Украина, Львов), khomych437@gmail.com

Формирование православных приходов в Польше после Второй мировой войны: региональный фактор

Исследован процесс формирования православной епархиально–приходской сети на территории Польши в 1945–2015 гг. Автором проанализированы основные элементы влияния этнического фактора на развитие и организацию новых административных единиц Церкви. Изучены особенности трансформации польского общества после окончания Второй мировой войны и её влияние на вид конфессиональной карты страны. Использование неопубликованных архивных материалов и применение специально–исторических методов позволило продемонстрировать динамичный процесс реформации организационной структуры Польской Автокефальной Православной Церкви во второй половине XX – начале XXI вв.

Ключевые слова: христианство, православие, Польская Автокефальная Православная Церковь, епархия, приход.

* * *

УДК 116:316.473:329.18/(470+571)

Чеканов В. Ю.,

кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства, Національний університет харчових технологій (Україна, Київ), vsuld71@mail.ru

ЗМІНИ У СПРИЙНЯТТІ ФАШИЗМУ І АНТИФАШИЗМУ В СУЧАСНІЙ ПОЛІТИЧНІЙ КУЛЬТУРІ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Розглядається питання про зміни у масовому сприйнятті фашизму і антифашизму в Російській Федерації на прикладах вживання цих понять Інтернет–користувачами. Окрему увагу приділено питанню функціонування цих понять в контексті російсько–українських відносин як складової політичної культури сучасної Російської Федерації. Також аналізується питання взаємозалежності між політичною термінологією і політичним курсом держави.

Ключові слова: антифашизм, політична культура, мем, користувач Інтернет, мас–медіа.

Метою даної статті є дослідження історії розвитку і трансформації у пострадянській період понять «фашизм» і «антифашизм» – ключових засобів державної інформаційної політики Радянського Союзу, а згодом Російської Федерації, щодо позитивної чи негативної ідентифікації політичних процесів. Важливим завданням нашої розвідки є дослідження їх зв'язку з висвітленням та сприйняттям в РФ подій 2014 р. в Криму та на Сході